

Welkom in natuurgebied Stamprooierbroek

In natuurgebied Stamprooierbroek beleef je vlakbij de Belgisch-Nederlandse grens de natuur zoals je bijna nergens anders kan. Het Stamprooierbroek is namelijk een van de drie stiltegebieden die de Belgische provincie Limburg rijk is. In het vlakbij gelegen natuurgebied 't Hasselterbroek heten de Konikpaarden en de geelgorzen je van harte welkom!

1 Een groot moeras

Tot circa 1860 waren het Stamprooierbroek en 't Hasselterbroek deel van een groot waterrijk moerassig gebied, dat men het Urlobroek noemde. De Abeek stroomde er in een kom en was plaatselijk wel een kilometer breed. De Belgische staat gaf toen de opdracht aan gemeentes tot het droogleggen van grote moerassen zoals dit, om ze geschikt te maken voor land- of bosbouw en zo voedseltekorten te bestrijden. Konden of wilden de gemeentes dat niet, dan moesten ze hun eigendom maar verkopen aan particulieren die de ontginning overnamen. Zo kwamen de moerassen langs de Nederlandse grens in 1865 in handen van de 'Banque Générale pour favoriser l'Agriculture et les Travaux publics'.

2 De Lossing ontwatert

Wat wij ons nog maar moeilijk kunnen voorstellen, is hoe mensen tussen 1865 en 1875 letterlijk met man en macht de 24 km lange Lossing hebben uitgegraven, over een breedte van drie meter. Tientallen arbeiders groeven in tien jaar tijd met schop en mand aan dit afwaterings-

kanaal... en het graf van de Banque Générale. Ze ging er immers aan failliet. Haar eigendommen werden verdeeld onder de schuldeisers, die op hun beurt zouden proberen hun nieuwe gronden winstgevend te maken. Zo kwam een deel van het broek in handen van advocaat Charles Wauters uit Antwerpen. Hij liet er het kasteel Groot-Broek optrekken, nu bekend als het Woutershof.

3 Moerasherstel

De afgelopen jaren kocht Limburgs Landschap vzw grote delen van 't Hasselterbroek en het Stamprooierbroek aan. Limburgs Landschap vzw maakt, door waterafvoerkanaaltjes in de laagste gelegen delen niet meer te onderhouden of er zelfs een stuw op te plaatsen, de ontwaterende functie ongedaan. Ontwateren is een van de hoofdbekommernissen van de landbouw in deze streek. Het natuurbehoud doet precies het omgekeerde. Daar profiteert de oorspronkelijke, venige begroeiing van. En wie veen zegt, zegt waardevolle natuur. Veel water is als leefomstandigheid zo speciaal dat het bijna automatisch synoniem wordt voor een rijke en bijzondere natuur. Daarnaast zijn poelen aangelegd en vijvers hersteld. Het gaat niet alleen om zichtbaar oppervlaktewater maar ook, bijvoorbeeld in het westelijk deel van 't Hasselterbroek, om natte weilanden waarin een aantal typische 'weidevogelsoorten' zich kiplekker voelen. Zo ontstaat niet alleen een uitgelezen thuis voor de Kievit, de grutto en de wulp, maar ook voor rietvogels zoals de roerdomp en baardmannetje. En wie weet keert straks de bruine kiekendief – liefhebber van rietland bij uitstek – terug?

4 Meer ruimte voor water

Niet alleen de natuur wint bij moerasherstel. Ook het water afkomstig van hevige regenval krijgt meer ruimte, moet een langere weg afleggen en wordt opgehouden door de ruwe nieuwe beekbedding en het opschietende bos. Dat alles vertraagt de waterafvoer sterk en voorkomt dus wateroverlast verder stroomafwaarts in dorpen of steden. Op zo'n stromend moeras komen na de aanleg meteen bijzondere planten en dieren af – watersnip, groenpootruiter en, op ruigere plaatsen, zelfs de zeldzame kwartelkoning.

5 Hop met de boomkikker

Een ander dier dat profiteert van het moerasherstel is de exotisch ogende boomkikker. Deze amfibieënsoort kwam in deze moerasrijke streek ooit wijdverspreid voor. In de jaren vijftig en zestig werd het stil rond dit bijzondere kikkertje. De belangrijke oorzaken waren het droogleggen van moerassen en het opruimen van ruigten, struwelen en poelen. Gelukkig is hij dus nu aan een opmars bezig. De boomkikker dankt zijn naam aan de zuignapjes aan zijn poten waarmee hij in tegenstelling tot andere inheemse amfibieënsoorten in struiken en lage bomen kan klimmen.

6 Kwestie van overleven

In het begin van de 21ste eeuw lijkt het Stamprooierbroek voor heel wat mensen een 'extraatje'. Je kunt er wandelen, fietsen, de natuur leren kennen of er gewoon van genieten. We kunnen ons nauwelijks nog voorstellen dat ooit - en niet eens zo lang geleden - mensen voor zowat alles aangewezen waren op het broek. De drassige omgeving leverde volop leem, rij- en hakhout waaruit men hutjes optrok. Gesprokkeld en gekapt hout maar ook gedroogde turf werden gestookt om de meeste kou buiten te houden. Op het kletsnatte land lagen graangewassen niet voor de hand en meel werd dan ook gekocht, net als kleding. Het beetje geld daarvoor kwam van de verkoop van gevangen vis, wild, honing, wissel manden of zelfs bloedzuigers ten behoeve van de chirurgijnen. Met wild en vis trok men niet alleen naar Bree en Maaseik, maar ook naar de markten van Maastricht, Tongeren en Hasselt omdat daar betere prijzen te rapen vielen. De koopwaar werd op de kruiwagen geladen en men moest 's nachts vertrekken om op tijd op de markten te geraken...

Op de grens van Belgisch en Nederlands Limburg en Noord-Brabant ligt Kempen-Broek, een grensoverschrijdend landschap dat in zijn omgang uniek is voor Vlaanderen en Nederland. Het strekt zich uit over de gemeentes Bocholt, Bree, Kinrooi en Maaseik, Cranendonck, Weert en Nederweert. In het afwisselende landschap stralen bos, moeras, hooiland, beekvallei,... elk een eigen sfeer uit. Via bewegwijzerde routes kan je het gebied verkennen.

www.kempenbroek.eu

Grote weerschijnvlinder

Foto's: Veerle Cielen, Robert Delbroek, Benny Odeur, Frans Keyers, Jos Keyers, Jo Verboven
Tweede editie, druk 2018.

Limburgs Landschap vzw
Domherenhuis | Dekenstraat 39 | 3550 Heusden- Zolder
T +32(0)11 53 02 50 | www.limburgs-landschap.be

Op stap

In natuurgebied Stamprooierbroek en 't Hasselterbroek lopen drie bewegwijzerde wandelroutes die vertrekken vanaf de parking Woutershof (Grootbroekstraat, Molenbeersel):

- Groene route (3,3 km)
- Blauwe route (5 km)
- Oranje route (10,2 km)

Stevige schoenen of laarzen zijn aangeraden. Honden zijn welkom, maar steeds kort aangelijnd. Loslopende honden veroorzaken stress bij het wild en de grazers in het gebied.

Meer natuur in Limburg?!

Natuurvereniging Limburgs Landschap vzw wil zoveel mogelijk Limburgse natuur behouden voor de toekomst. Dit doen we door de aankoop en het aangepast beheren van gebieden.

We beschermen niet enkel wat rest, maar herstellen ook wat verloren ging en ontwikkelen nieuwe natuur. Door rekening te houden met de draagkracht van de natuur, zijn niet alle plekjes even toegankelijk, maar krijgen ze zo wel de kans om zich te ontwikkelen!

Ook gedreven door natuur? Word lid!

Dat kan al door 15 euro (20 euro voor Nederland) over te schrijven op rekeningnummer BE 28 4564 0220 0120 van Limburgs Landschap vzw. Je ontvangt een leuk welkomstpakket en krijgt viermaal per jaar 'Limburgs Landschap magazine' in je bus. Als lid neem je gratis deel aan alle wandelingen en krijg je korting op bepaalde activiteiten, cursussen of producten. Voor meer info:

www.limburgs-landschap.be

 Ik hou van het Limburgs Landschap

gedreven door natuur

7 Mozaïekbeheer

In het iets drogere 't Hasselterbroek worden Konik paarden en Galloway runderen ingezet om de rol over te nemen van reeën, edelherten, everzwijnen, runderen en paarden. Op reeën, everzwijnen en enkele ontsnapte edelherten na zijn al die grote wilde grazers al lang uit de streek verdwenen. Hun bijna-wilde opvolgers nemen nu binnen de rasters het werk over.

Door hun eetgedrag creëren ze een fraaie en rijke afwisseling aan plantengroei en bijbehorende dieren. Zo ontstaat een mozaïeklandschap. Samen met het bos moet natuurgebied 't Hasselterbroek een complex worden waarin grazers lopen en waarin zowel bos en struwelen als open plekken met heide voorkomen.

Aaien en voederen van de Konik paarden en Galloway runderen zijn uit den boze: de dieren komen niets te kort en zouden anders te opdringerig worden bij andere wandelaars. Afstand houden is aangewezen maar panikeren hoeft ook weer niet. Honden blijven uiteraard aangelijnd.

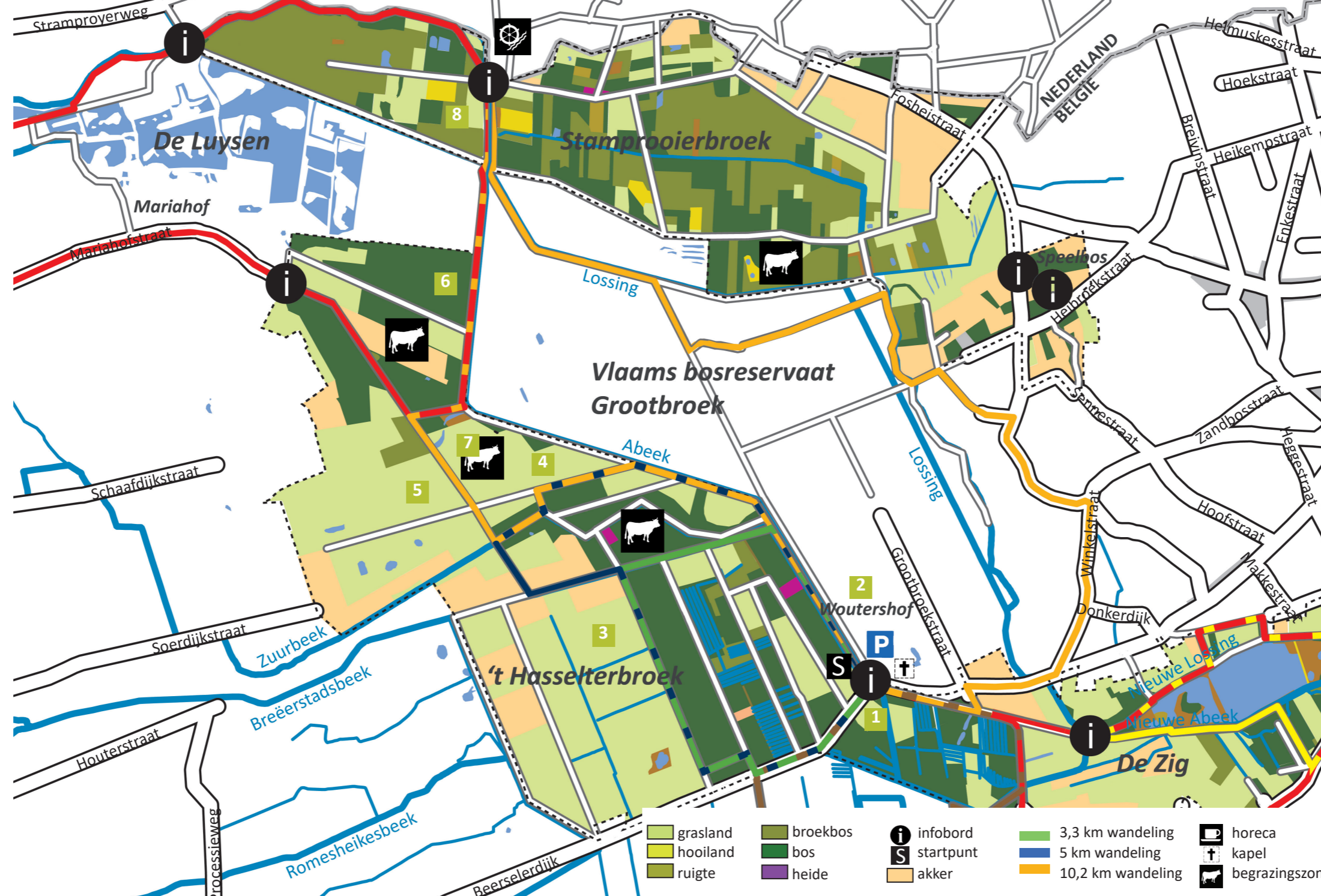

Bont dikkopje

8 Hakhoutbeheer voor vlinders

Vroeger gebruikte men voor de bakovens en de kachels hout dat afkomstig was van hakhoutbeheer. Men kapte toen telkens een kwart van een perceel. Het gekapte deel liet men een 10-tal jaar ongemoeid. Zo konden de boomstobben opnieuw uitschieten en had men tien jaar later opnieuw gemakkelijk transporteerbaar hakhout. Door te wisselen tussen de delen, ontstonden telkens lichtrijke bosranden met struiken en bloemenrijke planten zoals kamperfoelie. In zo'n zonrijke bosranden stellen vlinders zoals de kleine ijsvogelvlinder, de grote weerschijnvlinder en het bontdikkopje het goed.

Met de steun van

Stamprooierbroek

Natuur in het hart van Grenspark Kempen-Broek

Kinrooi - Bree

gedreven door natuur